Startnotitie ‘Gelijkwaardige kansen basisonderwijs Nijmegen’

Aanleiding

Voor u ligt de startnotitie 'Gelijkwaardige kansen basisonderwijs gemeente Nijmegen'. Met deze startnotitie geven wij een vervolg op het gemengde scholenbeleid uit 2008.
Gemeente en schoolbesturen in Nijmegen zijn in 2008 gestart met het gemengde scholenbeleid. Het doel van dit beleid was enerzijds scholen gemengder maken en segregatie tegengaan en anderzijds meer kinderen in de eigen buurt naar school laten gaan. Dit in de verwachting dat het de onderwijskansen en –prestaties van kinderen met achterstandsrisico zou verbeteren en dat het integratie tussen verschillende groepen zou bevorderen.
Dit beleid is in juni 2021 geëvalueerd. Op basis van de evaluatie, de wensen vanuit de verschillende betrokkenen zoals ouders, kinderopvang, onderwijs én de huidige ontwikkelingen willen we komen tot nieuw beleid en (uitvoerings)afspraken rondom gelijkwaardige kansen in het basisonderwijs in Nijmegen.

Inleiding

Hoe mooi zou het zijn als ouders en kinderen in hun eigen buurt zouden kunnen kiezen tussen scholen met verschillende schoolconcepten, denominaties, schoolgroottes, specifiek onderwijsaanbod, doorgaande leerlijnen vanuit de kinderopvang, de juiste zorg, een pedagogische visie die aansluit bij die van de ouders én naschoolse activiteiten. Waarbij kinderen met verschillende achtergronden elkaar tegenkomen en van elkaar leren. En waarbij op alle scholen de juiste jeugdhulp en preventieve programma's draaien met voldoende goede leerkrachten en voldoende lokalen om te groeien of de financiële mogelijkheid hebben om te krimpen.
Hoe graag wij dit ook zouden willen, wij realiseren ons dat de middelen en mogelijkheden hiervoor beperkt zijn. Samen met het onderwijs en de kinderopvang moeten we keuzes maken, die aansluiten bij de ontwikkelingen, die voortbouwen op wat we hebben (bereikt) in Nijmegen en die zo dicht mogelijk aansluiten bij ons ideaalbeeld.
In deze startnotitie geven wij aan welke doelen wij verder uitwerken en welke uitgangspunten wij hierbij hanteren.

Doelstellingen

- Gelijkwaardige kansen
  Wij willen dat alle kinderen zich kunnen ontwikkelen en hun eigen talenten kunnen ontplooien. Goed en passend onderwijs is daarbij een essentiële factor. Er zijn omstandigheden en aspecten die het bemoeilijken om altijd goed en passend onderwijs te bieden, denk hierbij bijvoorbeeld aan het lerarentekort. Zo is het voor scholen in bepaalde wijken extra moeilijk om goede leraren te vinden en vast te houden.
  Met dit beleid willen we gelijkwaardige kansen creëren en geven wij invulling aan artikel 167a Wet primair onderwijs. Hierin staat dat gemeenten overleg moeten voeren met de scholen en de kinderopvang over het voorkomen van segregatie, het bevorderen van integratie en het bestrijden van onderwijsachterstanden, de afstemming over inschrijvings- en toelatingsprocedures om tot een evenwichtige verdeling van leerlingen met een onderwijsachterstand over de scholen te komen. Het overleg is gericht op het maken van afspraken over de hiervoor genoemde onderwerpen en hebben zoveel mogelijk het karakter van meetbare doelen.

- Efficiënt omgaan met onderwijs(huisvestings)middelen
  Met de schoolbesturen heeft de gemeente Nijmegen het convenant prestatieafspraken onderwijs gesloten, waarbij lange termijn afspraken zijn gemaakt op het gebied van onderwijshuisvesting, grootte van de scholen en tegengaan van segregatie, spreiding, bereikbaarheid en pluriformiteit van het onderwijs.
  De gemeentelijke bijdrage voor onderwijshuisvesting is namelijk voorwaardenscheppend voor goed onderwijs en voor het realiseren van de maatschappelijke taak van schoolbesturen. Later zijn deze afspraken verankerd in de overeenkomst doordecentralisatie.

Uitgangspunten

- Vrije schoolkeuze
  Wij willen dat ouders vrij zijn om een school van voorkeur te kiezen voor hun kind(eren). Zoals wij in de inleiding hebben aangegeven is deze vrije schoolkeuze niet oneindig. Deze vrije schoolkeuze wil ook niet zeggen dat ouders automatisch recht op toegang/plaatsing op die school hebben. Scholen mogen om verschillende redenen een kind weigeren, bijvoorbeeld als een school meer aanmeldingen heeft dan plekken oftewel vol is.[1] Hoe je hier mee omgaat als school of gemeente breed met alle basisscholen voor primair onderwijs, is beperkend voor deze vrije schoolkeuze.

- Mogelijkheid om naar een school in de buurt te gaan
  De meeste ouders willen dat hun kind in de buurt naar school gaat. Ook vanuit passend onderwijs, wordt thuisnabij en inclusief geadviseerd. Als gemeente willen wij dit faciliteren. Op die manier kunnen we ook het wijkgerichte werken en de aansluiting van de jeugdzorg op het onderwijs met de Buurtteams en met de preventieprogramma's en preventief jeugdbeleid veel gerichter en efficiënter inzetten.
  Dit laat onverlet dat ouders altijd een andere keuze kunnen maken en voor scholen met een specifieke richting of onderwijsconcept zoals de huidige twee stadsscholen Hidaya en Meander, betekent dit dat kinderen soms verder moeten reizen.

  Dit uitgangspunt betekent dat:
  - De grootte van de scholen passend zijn bij het aantal leerlingen in de verschillende stadsdelen. En dat we dit monitoren.
  - De (buurt)scholen van voldoende kwaliteit moeten zijn om te voorkomen dat ouders "gedwongen" worden om hun kind naar een verder gelegen school te laten gaan én het betekent ook dat er sprake moet zijn van spreiding en pluriformiteit in het aanbod; en
  - Bij meer aanmeldingen dan beschikbare plaatsen, de kinderen in de eigen buurt voorrang hebben.

- Scholen zijn een afspiegeling van een wijk
  Indien scholen in een gemengde wijk staan, willen wij dat de scholen een afspiegeling zijn van die wijk. Het tegengaan van segregatie en het bevorderen van integratie is een maatschappelijk onderwerp, dat niet (alleen) bij het onderwijs neer gelegd kan worden. Het is dan ook niet realistisch om te willen dat scholen in niet gemengde wijken gemengde scholen worden.
  Vanuit onderwijsoogpunt vinden we het van belang dat in de gemeente Nijmegen gemengde woonwijken worden gerealiseerd. En zetten wij ons blijvend in om een pluriforme leerlingengroep te realiseren[2].

- Passend onderwijs
  De doelstelling van passend onderwijs is om kinderen zoveel als mogelijk regulier onderwijs dichtbij huis te laten volgen en minder kinderen in het speciaal (basis) onderwijs. De primaire verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij het onderwijs. De gemeente heeft hier echter ook een rol in. Passend onderwijs kan namelijk alleen gerealiseerd worden als er sprake is van gezamenlijke inzet vanuit het onderwijs en de jeugdhulp, de kinderopvang en gericht jeugdbeleid.
  In Nijmegen is het percentage kinderen dat naar het speciaal (basis) onderwijs gaat hoger dan het landelijk gemiddelde. Wij willen met de schoolbesturen en het samenwerkingsverband bekijken of de uitgangspunten van het passend onderwijs beter aangesloten kunnen worden bij de

[1] Mag een basisschool mijn kind weigeren? | Rijksoverheid.nl
[2] Zie evaluatie: Het aantal en aandeel scholen met een moeilijke leerlinggroep is afgenomen: van een derde in 2008 tot een kwart in 2020

aanmeldingsprocedure. Daarnaast zijn wij bezig om de jeugdhulp, preventieprogramma's en welzijnsaanbod beter aan te laten sluiten bij de behoefte in de wijk en de scholen.

- Duidelijk, simpel en goede communicatie
  Wij willen dat het voor ouders duidelijk is welke scholen er zijn, waar meer informatie te vinden is en dat procedures simpel en helder zijn. Uit de evaluatie, maar ook uit de vragen, klachten en opmerkingen die we als gemeente hebben ontvangen in de afgelopen jaren blijkt dat de communicatie naar ouders erg belangrijk is.

- Gelijke kansen bij aanmelding
  Wij willen voorkomen dat we – net zoals voor de start van het gemengde scholenbeleid – weer te maken krijgen met kansenongelijkheid bij aanmelding. Sinds de start van het gemengde scholenbeleid hebben we niet langer te maken met willekeur bij aanmeldingen, ondoorzichtige vooraanmeldingen en wachtlijsten of afwijzing van kinderen met bijvoorbeeld een niet- Nederlandse achternaam of een bepaalde zorgbehoefte, terwijl dit in andere steden helaas nog wel het geval is. [3]

- Kinderopvang, voor- en vroegschoolse educatie en doorgaande leerlijnen
  In Nederland wordt veel gesproken over Integraal Kindcentrum, doorgaande leerlijnen, recht op kinderopvang enzovoort. Op dit moment is de kinderopvang (inclusief voorschoolse educatie) nog niet voor alle kinderen even toegankelijk en kunnen wij met het nieuwe beleid hier nog niet op voorsorteren. Wij volgen deze ontwikkelingen op de voet en zullen - zodra hier meer duidelijkheid over komt – het beleid of de daaruit voortvloeiende afspraken aanpassen zodra hier veranderingen in komen. Tot die tijd gaan wij door met Alle Kinderen in Beeld (AKIB). Dit Nijmeegse instrument helpt ouders, kinderen, de kinderopvang en het onderwijs om een doorgaande lijn en een warme overdracht van de kinderopvang naar het onderwijs te realiseren. Het onderwijs en de kinderopvang zijn tevreden over deze warme overdracht en zijn van mening dat dit instrument voor de overgrote meerderheid voldoende is om mee te werken.

Vervolgproces

- Oktober 2021:
  Startnotitie bespreken met schoolbesturen en kinderopvang.
  Startnotitie toezending aan de gemeenteraad
- Oktober t/m november 2021:
  Uitwerken beleid samen met schoolbesturen én bespreken met adviescommissies gemeente. In dit proces ook medezeggenschap en ouders betrekken.
- December 2021: Beleid gereed voor besluitvorming en start maken uitvoeringsafspraken.

[3] Aanmeldbeleid Utrechtse basisscholen niet transparant genoeg | Gemeente Utrecht